

LIETUVOS VALSTIEČIŲ
IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA

STASYS TUMĖNAS

KADENCIJOS DARBŲ ATASKAITA
2020–2024

SEIMO NARIŲ PRODUKTYVUMO REITINGAS (2020–2024 metų kadencija)

Šis reitingas atspindi 2020–2024 metų Lietuvos Respublikos Seimo darbo produktyvumą, vertinant skirtingus faktinius kiekybinius kriterijus. Jo tikslas yra informuoti visuomenę apie esamą situaciją, stiprinti demokratijos vertybes ir didinti atskaitomybę rinkėjams. Svarbiausi svertai šio reitingo skaičiavime apima Seimo narių posėdžių lankomumą, inicijuotų teisės aktų skaičių ir pateiktų pasiūlymų jau esamiems teisės aktams skaičių. Reitingo skaičiavimams ir analizėms naudotų duomenų šaltinis: www.lrs.lt ir tiekėjas Seimo kanceliarija, kurie buvo paskutinį kartą atnaujinti 2024 vasario 5 dieną.

VIETA	VARDAS PAVARDĖ	REIŠMĖ
34	Jurgita Šiugždinienė	0.9509039257863303
35	Aistė Gedvilienė	0.941298611196828
36	Vytautas Bakas	0.936433503356918
37	Stasys Tumėnas	0.9304184095618684
38	Tomas Vytautas Raskevičius	0.9236114385670985
39	Ieva Pakarklytė	0.9144377904382949
40	Saulius Skvernelis	0.8971904090748631
41	Antanas Matulas	0.8955571188365159
42	Vytautas Juozapaitis	0.8690485043851958
43	Agnė Širinskienė	0.8671452407019985
44	Justinas Urbanavičius	0.8596977311952324
45	Vytautas Mitalas	0.8412255953771905
46	Emanuelis Zingeris	0.8309744052919993
47	Rasa Budbergytė	0.8257838963082094
48	Aurelijus Veryga	0.8257371811459185
49	Tomas Tomilinas	0.8253840605340811
50	Morgana Danielė	0.794224777046654
51	Ingrida Šimonytė	0.7766007138268232
52	Algirdas Sysas	0.773749669858368
53	Arminas Lydeka	0.7487211045329271
54	Domas Griškevičius	0.7425085611352168
55	Jonas Varkalys	0.7358638578548284

Užėmiau garbingą **37 vietą** „Seimo narių produktyvumo reitinge (2020–2024 metų kadencija)“. Vieta nebloga, galvoju, objektyvi, atspindinti mano darbą Seime – nuoseklų, be triukšmavimų, pigios retorikos.

DR. STASYS TUMĖNAS: Dirbdamas opozicijoje jautiesi lyg sanitaras, privalantis taisyti valdančiųjų klaidas!

Su LVŽS bendraminčiais. Iš kairės: A. Veryga, Šiaulių r. meras Č. Greičius, R. Karbauskis, S. Tumėnas

2020-2024 metų kadenciją Seime dirbau Lietuvos valstiečių ir žaliųjų frakcijoje (LVŽS). Nors nesu (ir niekada gyvenime nebuvo) partinis, bet man artimos LVŽS narių išpažįtamos vertybės: pagarba Valstybei, Kalbai, Tradicijoms, Šeimai, Asmenybei. Todėl ir priklausau šiai frakcijai, nebėgiu į kitas.

Šią kadenciją išbandžiau darbą opozicijoje, kai stengiesi pabaksnoti į akivaizdžias valdančiųjų klaidas, pasiūlyti sprendimo būdus. Dirbdamas opozicijoje jautiesi lyg sanitaras, privalantis taisyti valdančiųjų klaidas. Tai nėra lengva ir emociškai – aritmetikos buldozeris dažnai neleidžia net pristatyti įstatymo projekto, jį atmeta pirmojoje stadijoje. Reikia tvirtų nervų, vidinio susitelkimo ir tikėjimo, kad rinkėjai tai irgi mato bei supranta.

Ačiū Jums už supratimą, bendrystę ir tikėjimą!

ASMENINIAI DARBAI

2020–2024 m. SEIMO KADENCIJA

Pagrindinės pareigos

Seimo narys nuo 2020-11-13

Iškėlė: Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga

Išrinktas: Aušros (Nr. 25) apygardoje (Šiauliai)

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcijos narys

Kultūros komiteto narys

Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos narys

Lietuvos Respublikos Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisijos narys

Lituanistikos tradicijų ir paveldo įprasminimo komisijos narys

Laikinosios Bendradarbiavimo su skautais grupės narys

Laikinosios Etno bičiulių grupės pirmininko pavaduotojas

Laikinosios Kultūros paveldo, Europos kultūros kelių ir šv. Jokūbo kelio grupės narys

Laikinosios Seimo ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimo Grupės narys

Laikinosios Šiaulių krašto bičiulių grupės narys, buvęs pirmininkas

Tarpparlamentinių ryšių su Armėnijos Respublika grupės narys

Tarpparlamentinių ryšių su Šveicarijos Konfederacija grupės narys

Tarpparlamentinių ryšių su Šventuoju Sostu grupės narys

Skaitykite plačiau:

LRS narį dr. STASĮ TUMĖNĄ apie 2020–2024 metų kadencijos nuveiktus darbus kalbina dr. NERIJUS BRAZAUSKAS

Lietuvos Respublikos Prezidentas G. Nausėda metiniame pranešime pasakė: „Viena iš ilgalaikių Lietuvos problemų yra regioninė atskirtis. Toliau viską koncentruodami sostinėje ar keliuose didesniuose miestuose, mes tik dar labiau skurdintume bendrą visos šalies potencialą.“ Kodėl to nesuprato (nenorėjo suvokti) dauguma 2020–2024 metų kadencijos Seimo narių?

S. T. Prezidentas kalbėjo teisingai. Jis perspėjo, kas bus, jei eisime tokiu naikinimo keliu. Lietuvoje toliau itin „sėkmingai“ vyksta pražūtingas regionų naikinimas, apimantis visas pamatines valstybės gyvenimo sritis ir viešąjį sektorių – štai ir iš Šiaulių į Panevėžį beveik išsikraustė „Sodra“, dabar tą patį norima padaryti su VMI Šiaulių skyriumi. Neseniai Šiaulių apskrities valstybinėje mokesčių inspekcijoje vykusiam susitikime-diskusijoje mes pamatėme, kad svečiai iš Vilniaus nežino realios situacijos, kad jiems buvo nauji mūsų išsakyti argumentai, kodėl VMI skyrius privalo likti neardomas Šiauliuose. Atsakingas pareigūnas neatsitiktinai pasakė: „Visas viešasis sektorius eina centralizacijos linkme“. Štai jums ir atsakymas, kodėl šios problemos nematė (ją ignoravo) valdančioji koalicija. Matė, bet to sistemiškai siekė. Beje, po minėto susitikimo reorganizacija sustabdyta, bet turime būti budrūs ir toliau ginti savo miesto ir krašto interesus.

Su Šiaulių meru A. Visocku tenka diskutuoti ir Seime

Panašiai ir su smulkesniais reikalais – net rajonų centruose uždaryti bankų skyriai, bankomatai toli vienas nuo kito, kartais net kitame rajone; susiaurintos pašto skyrių paslaugos (viską turi spręsti mobilieji paštininkai). Jeigu būtų valdančiųjų valia, matyt, įteisintų ir „mobiliuosius kunigus“. Valdantieji visą kadenciją tęsė mokyklų varymo iš provincijos miestelių politiką. Visada buvau ir būsiu prieš mažų mokyklų regionuose uždarinėjimus. Jeigu jas toliau uždarinėsime, tai ateityje Lietuva taps tik kelių miestų valstybe. Tai jau nacionalinio saugumo klausimas, kurio ignoruoti neturime teisės. Ten, kur nėra mokyklos, labai lengvai ir džiaugsmingai ateis okupantas ir įsteigs savo mokyklą...

ASMENINIAI DARBAI

Kokius nuveiktus opozicijos darbus galėtumėte išskirti? Kokie siūlymai buvo išgirsti, įgyvendinti?

S. T. Idėjų ir siūlymų pateikėme nemažai, bet nelengva būnant opozicijoje juos įgyvendinti – nesvarbu, kad to reikia ne opozicijai, o visai Lietuvai. Deja, tokia politikos dėlionė... Išskirčiau keletą svarbesnių mūsų siūlymų:

1. Seime pristatytas Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos (LVŽS) parengtas Lytinių nusikaltėlių registro įstatymo projektas. Seimo nariai pagaliau suprato, kad šio įstatymo negalima stabdyti. Lytinių nusikaltėlių registras reikalingas Lietuvos žmonėms. Šis projektas suderintas su visomis institucijomis ir mes žinome, kad ir teisėsaugos, ir gyventojų yra labai laukiamas. Seksualinių nusikaltėlių registras kardinaliai pakeis situaciją – bendruomenės turės visą reikiamą informaciją, vaikai taps saugesni, nes jų aplinką nusikalsti linkę asmenys nepateks.

2. Dėl mokyklų uždarymo stabdymo. LVŽS parengė regionuose esančių mažų mokyklų gelbėjimo planą. Kalbėdami su pedagogais ir mokyklų vadovais, supratome, kad jeigu mažose regionų mokyklose neliks kai kurių klasių, mokinių skaičius dar sparčiau mažės, nes tėvai, turintys skirtingo amžiaus vaikus, rinksis kitas mokyklas. Tokie procesai ypač žalingai atsilieps miestelių ir kaimų išlikimui – juose dar sparčiau mažės gyventojų. Siūlome nustatyti pereinamąjį laikotarpį, kuris aiškiai parodys, ar ateityje klasės atitiks reikalaujamą minimalų mokinių skaičių. Mes siekiame ir sieksime išsaugoti mokyklas regionuose ir neleisime mokyklose priverstinai naikinti mažesnių klasių.

3. Dėl pensijų kaupimo. LR Seimas sulaukė labai svarbaus Konstitucinio Teismo išaiškinimo, kuriame iš esmės keičiasi pensijų kaupimo reguliavimas. Konstituciniam Teismui nagrinėti Pensijų kaupimo įstatymo atitikimą Konstitucijai pateikėme 39 Seimo opozicijos nariai. Mes abejojome

Sveikinimai pedagogams ir mokiniams

įstatymo konstitucingumu, nes jame nėra numatyta jokia galimybė pasitraukti iš pensijų kaupimo pensijų fonduose. Taip pat mes kėlėme klausimą, ar pensijų fondo dalyvio galimybė iki 12 mėn. sustabdyti dalyvavimą pensijų kaupime, pakeisti pensijų kaupimo bendrovę ar pensijų kaupimo fondą atitinka asmens teisę disponuoti savo nuosavybe. Įstatymu įteisinti, kad sprendimą kaupti pensijų fonde piliečiai galėtų pasirinkti savanoriškai ir turėtų galimybę gauti sukauptą išmoką, Seime siūlome jau ne pirmą kartą. Mes visada supratome, kad toks pensijų reguliavimas, koks yra dabar, prieštarauja žmogiškumui ir žmogaus teisėms. Mums nelogiškas atrodo sprendimas neleisti žmonėms naudotis savo uždirbtais ir sutaupytais pinigais. Tai yra tiesiog žmonių apvogimas.

4. Dėl dujų ir elektros. Šiuo metu gamtinių dujų ir elektros kainų peržiūra vykdoma kas pusę metų ar metus, o tai netenkina gyventojų, kadangi dažniausiai jie turi mokėti žymiai didesnę nei rinkos kainą. Todėl siūlėme pakeisti šį ydingą bei nusistovėjusį reiškinį ir Valstybinei energetikos reguliavimo tarnybai pasiūlėme peržiūrėti gamtinių dujų ir elektros kainas vartotojams kas tris mėnesius. Priėmus mūsų pasiūlymą būtų galima greičiau reaguoti į gamtinių dujų ir elektros kainas rinkoje ir taip apsaugosime vartotojus nuo didelių permokų ateityje.

Kad elektros sektoriuje daug spragų ir taisytinių reikalų, rodo ir šių metų liepos pabaigoje per Lietuvą praūžęs uraganas, po kurio, net praėjus savaitei, per 40 000 gyventojų dar gyveno be elektros. Visi tylėjo, nes Energetikos ministras Dainius Kreivys – valdančiųjų ministras, už kurį galvą guldo ir Premjerė.

5. Dėl situacijos švietime. Švietimo erdvėje tęsiasi suirutė, vyksta politinis cinizmas, kurio viršūnė – šių metų rugsėjo 1-ąją startavusi bendrojo ugdymo privaloma Gyvenimo įgūdžių programa, atvirai skatinanti nepilnamečių seksualizavimą mokyklose, o tai kelia pagrįstą nerimą, kad pažeidžiamos ne tik vaikų, jų tėvų teisės, bet ir šalies Konstitucijos nuostatos.

Bendradarbiauju su Šiaulių bibliotekininkais

6. Dėl gynybos. Valdantieji inicijuoja naujus partinius susitarimus ir buldozeriu Seime kelia diskusiją apie valstybės gynybos stiprinimą. Tačiau LVŽS, kaip ir daugelis Lietuvos žmonių, šiuose veiksmuose įvelgia nesąžiningą politikavimą. Svarbu pabrėžti, kad LVŽS laikosi šiuo metu galiojančio partijų susitarimo, kuriame numatytas 2,5 proc. BVP skyrimas šalies gynybai. Ir noriu pabrėžti, priminti, kad LVŽS, būdama valdžioje, jau 2018 m. rugsėjį žengė strategiškai svarbų žingsnį. Jau tada pasiekėme sutarimą gynybai skirti ne mažiau kaip 2 proc.

Kaip LVŽS frakcijos darbą Seime paveikė 2021 m. iš jos pasitraukę 10 frakcijos narių, pasukusių į kitas frakcijas? Ar iš

ASMENINIAI DARBAI

tiesų „valstiečiai“ išsigrynino ir pasimokė iš karčios 2020 m. Seimo rinkimų partities?

S. T. Laikas visagalis viską mato ir girdi. Buvo skaudu, kai buvę bendražygiai pasitraukė kitur. Nors esu nepartinis frakcijos narys, bet man artimos LVŽS išpažįstamos vertybės, todėl nesigundžiau viliojančiais kvietimais iš kitų frakcijų. Man, nepartiniam žmogui, skaudžiausia buvo matyti, kad iš mūsų komandos pasitraukė ir tokių, kurie dėjosi esantys didžiausi, ištikimiausi „valstiečiai“. O ar pasimokėme iš to? Pagyvensime – pamatysime. O mano nuostata rinkėjams ne kartą kartota – nemėgstu „politinių turistų“. Čia gal mano genuose atėję ir perduota senelio – viršaičio, vargonininko. Jaunoje mūsų valstybėje dar trūksta politinės brandos, kad keli stiprūs vienos komandos lyderiai išliktų lygiaverčiai nariai ir vadovai.

Šią kadenciją racionaliai ir vaisingai dirbote įstatymų teisėkūros srityje – patei-

kėte valstybei reikalingų įstatymų projektų. Paminėkite keletą teiktų svarstyti svarbesnių projektų, siūlymų.

S. T. Šioje kadencijoje Seimas vieningai pritarė mano iniciatyvai „Dėl 2022 metų paskelbimo Pranciškaus Skorinos metais“. Paminėčiau ir Konstitucinio Teismo įstatymo projektą, Vietos savivaldos įstatymo kelių straipsnių pakeitimo įstatymo projektą, Asmenų, slapta bendradarbiavusių su buvusios SSRS specialiosiomis tarnybomis, registracijos, prisipažinimo, įskaitos ir prisipažinusiujų apsaugos įstatymo kelių straipsnių pakeitimo projektą, pateikčiau nemažai pasiūlymų įstatymų projektams, susijusiems su Valstybinės kalbos konstitucinio įstatymo projektu, su Draudimo propaguoti totalitarinius, autoritarinius režimus ir jų ideologijas įstatymo projektu, su Dainų švenčių įstatymo pakeitimo įstatymo projektu (kartu su savo padėjėjais teikėme net 32 pataisas), su Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo projektu (jam teikti net 64 mūsų

LVŽS narių susitikime su šiauliečiais

siūlymai), su Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektu ir kt. Kartais tobulinant įstatymą reikia nueiti net pusmečio ar daugiau svarstymų kelią komisijose, komitetuose, Seimo tribūnoje. Štai viename įstatyme sugrąžinome ir įteisinome mintį, kad išrinktieji savivaldybių tarybų nariai, merai po rinkimų prisiektų ne abstrakčiai Konstitucijai, o Lietuvos Konstitucijai. Kažkur tai, gal pratinantis prie globalistų brukamos Europos Sąjungos federacijos idėjos, buvo dingę, tiesiog išgaravę... Tiesa, taip ir liko neaišku, dėl kieno kaltės (sąmoningai ar ne) tai buvo padaryta.

Kokia būtų didžiausia Lietuvos Respublikos Seimo klaida, padaryta šioje kadencijoje?

S. T. Tų klaidų buvo nemažai, o didžiausia – sisteminė – valdantieji girdėjo tik save, iš jų spinduliavo arogancija ir „konservatyvusis-liberalusis bolševizmas“. O klaidos, kurios tiesiogiai atsiliepė Lietuvos žmonėms – tai nevykusi(os) sveikatos reformos, eilės pas gydytojus po pusmetį ar metus; Lietuvos žemdirbių balso negirdėjimas; nevykusios reformos ir neprognozuojama situacija Nacionalinėje švietimo agentūroje (NŠA); pabėgėlių srautų į Lietuvą (kurių dabar per 220 000) nevaldymas etc. Apskritai krito į akis keleto šios vyriausybės ministrų akivaizdus negebėjimas vadovauti, jų kompetencijų stoka. Nežinau, kodėl Premjerė mūru juos užstojo, (iš)saugojo, nors laikas parodė, kad kadencijos pabaigoje keičiamų ministrų reikėjo atsakyti daug anksčiau.

Valdantieji garsiai trimitavo apie valstybės tarnybos pertvarkos svarbą, reikalingumą, bet ar ji pavyko, pasiteisino?

Atminimo medalis iš aktyvaus visuomenininko Jono Paškausko rankų

S. T. Ne, nepavyko, nes valdantieji girdėjo tik savo argumentus, visai neįsiklausyta į opozicijos siūlymus svarstant opius valstybės tarnybos klausimus. Ją būtina tobulinti, bet keista, kai norima nebeatsižvelgti į darbo stažą, patirtį, kompetencijas, kai į vadovų postus norima paskirti ir atleisti vienašališkai (ir atlyginimą kokį nori skirti), vadovo (kunigaikščio?) sprendimu. Štai kodėl pastaruoju metu niekas nesiveržia į Valstybės tarnybą, nes bet kada, pasikeitus politiniams vėjams, valdančiajai daugumai Seime, gali tapti politinių skersvėjų auka. Valstybės tarnyba negali būti politinių užsakymų arena, o priešingai mąstantys politikai turėtų apmąstyti Konstitucinio Teismo išaiškinimą, kad „valstybės tarnyba – tai tarnyba Lietuvos valstybei ir pilietinei Tautai“.

Ką, rinkėjų ir jūsų nuomone, reikėtų tobulinti Šiaulių miesto savivaldybėje?

S. T. Blogiausiai, gyventojų nuomone, savivaldybei sekasi bendrauti su nevyriausy-

ASMENINIAI DARBAI

binėmis organizacijomis. Aš tam pritariu ir nesuprantu, kodėl taip ir nesprenžiamas klausimas skirti vieną miesto didesnę pastatą Bendruomenių namams (pvz., dabar buvęs miesto pašto pastatas stūkso tuščias miesto centre; parduodamas aukcione Verslo inkubatorius). Pagaliau išsprendus šią įsisenėjusią problemą, nebereiktų nevyriausybininkų (NVO) – pilietinės, bendruomeninės kraujotakos tinklo – stumdyti iš vieno kampo į kitą, iš vieno teismo į kitą. Kita vertus, išvengtume ir galimos politinės korupcijos, įtakos, galimo papirkinėjimo prieš rinkimus, kai viena partija, sugėbėjusi privatizavimo laikais įsigyti pastatą, jį siūlo repeticijoms NVO kolektyvams. Ar tai ne spaudimas prieš artėjančius rinkimus?

Aktyviai ir vaisingai dirbote Kultūros komitete, prisidėjote rengiant Kultūros politikos pagrindų įstatymo projektą. Vis dėlto kultūra, kultūros laukas, kūrėjai ir toliau lieka valstybės politikos paraštėse, nors apie juos sukasi visas Lietuvos kultūros pasaulis. Ko reikia, kad kultūra mūsų valstybėje taptų prioritetu?

S. T. Visur politikoje reikia politinės valios ir noro. Tada atsiranda ir prioritetai, ir finansavimas. Reikia konkrečiais veiksmais, o ne lozungais kalbėti apie Kultūros ir Švietimo sinergiją. Apie Kultūros ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijų glaudesnę bendradarbiavimą. Deja, dažnai glumina lyg ir autoritetinių intelektualų kalbos apie regioninę kultūros politiką, kultūros prieinamumą regionuose. Vien ko vertas rašytojos K. Sabaliauskaitės teiginys apie buvusios kademencijos (mūsų) kultūros politiką: „Vyravo absoliučiai populistiniai klidesiai apie kultūros vėžimą ir prieinamumą regionams...“ Rašytojai, atitrūkusiai nuo Lietuvos, gyvenančiai svetur, mintijančiai Petro I laikų

retoriniais tekstais, gal ir „klidesiai“, kad mes jautėme regionus, įsteigėme 10 regioninių tarybų, kad atsirado Kultūros pasas, kad bent kartą per mėnesį būtų sudarytos sąlygos šeimoms lankytis nemokamai nacionaliniuose ir savivaldybių muziejuose.

Siūlyčiau įsivaizduoti, kokia būtų K. Sabaliauskaitės retorika, jei ji būtų išrinkta į Seimą... Kultūros bendruomenė daug tikisi iš priimto Kultūros politikos pagrindų įstatymo, prie kurio rengimo prisidėjo ne tik buvę du kultūros ministrai, bet ir mano komanda – teikėme pataisas, siūlymus. Vadinasi, kai norima, galima visiems Seime kultūros labai dirbti drauge.

Papasakokite apie įprastą Seimo nario darbo dieną, pasakykite, ar joje yra vietos rutinai? Paaiškinkite rinkėjams, kam ir kodėl Seime paaukojamas pietų metas.

S. T. Kas yra rutina? Norėtusi, kad rinkėjai labiau stebėtų Seimo narių darbą, jų darbotvarkes, suprastų, kad darbas Seime – ne tik dalyvavimas plenariniuose Seimo posėdžiuose. Paprastai savaitės veikla tokia: pirmadienis – gyventojų priėmimas Šiauliuose, jų problemų sprendimas, diskusijos su savivaldybės skyrių atstovais; antradienis – Seimo plenarinis posėdis nuo ryto iki vakaro; trečiadienis – darbas Kultūros komitete, Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijoje, po pietų – kokia nors konferencija Seime, parodų atidarymas, pristatymas; ketvirtadienis – Seimo plenarinis posėdis nuo ryto iki vakaro, o per pietų pertrauką dar kokia spaudos konferencija ar dalyvavimas kolegų renginio pristatyme; penktadienis – grįžimas į Šiaulius ir darbas apygardoje, Šiauliuose ir regione vykstančių renginių lankymas; šeštadienį ir sekmadienį – dokumentų studijavimas, renginių Šiauliuose ir regione lankymas,

pasisakymai, komentarų rašymas. Tokia ta rutina. Daug kas renginiuose pasako, kad geras Seimo nario darbas – „vaikščioti po renginius“. Galėčiau atsakyti, kad man, Kultūros komiteto nariui, privalu tai daryti, bet dažniausiai renginiai vyksta (išskyrus savaitgalius) po pagrindinio Seimo nario darbo. O pagrindinis darbas – įstatymų leidyba – deja, daliai gyventojų kažkodėl yra neįdomus.

Užsiminėte apie parodas, renginius. Kokios jūsų iniciatyvos buvo įgyvendintos šioje kadencijoje?

S. T. Šią kadenciją LR Seimo erdvėse organizavau keletą šiauliečių parodų: 2022 m. kovo mėnesį pristatėme šiauliečio grafiko, tapytojo, prozininko Petro Rakštiko piešinių parodą „Valdžios veidai“. Šią žaismingą ir netikėtą parodą sumaniau kaip LRS narius vienijančią parodą – Tautos atstovybės erdvėse eksponuojamos visų 141 Seimo narių nuotraukų improvizacijos.

Tų pačių metų lapkričio mėnesį atidarėme įspūdingą šiauliečio dailininko prof. Antano Visockio kūrybos parodą „Akvarelės šviesa“. Joje eksponuotos 26 akvarelės. Parodą pristatė menotyrininkė R. Rachlevičiūtė, dailininkas A. S. Kiauga, tapytojas R. Bičiūnas. Atidaryme koncertavo kanklininkė Kristina Kuprytė, atlikėja Gabrielė Butkaliuk.

Šių metų kovo mėnesį Seimo skaitykloje atidarėme dar vieną mano inicijuotą šiauliečio kolekcininko Jono Nekrašiaus miniatiūrinių knygelių parodą „Visa Lietuva – mažoje knygelėje ir ekslibrise“. Savo kolekciją J. Nekrašius papildė ir mažiausiais knygos ženklais – ekslibrisais, kurių autoriai – žymiausi Lietuvos dailininkai. Apkeliavusi nemažai Lietuvos miestų, ši kolekcija į Vilnių atvyko pirmą kartą. Paroda atspindi liuanistikos svarbą modernioje valstybėje.

2024 m. liepą Seime atidarėme šiauliečių fotomenininkų Algirdo Musneckio (1936–

Sveikinu Šiaulių Monmartro Respublikos festivalio dalyvius

ASMENINIAI DARBAI

2022) ir Juozo Bindoko fotografijų parodą „Ano meto atgarsiai. Kaip 1988 metais eita į Lietuvos kalbos valstybingumą“. Paroda nukelia į 1988 metų spalio 1 dieną Šiauliuose, Saulės laikrodžio aikštėje, vykusią teatralizuotą Kalbos šventę.

Minėtomis parodomis LR Seimo lankytojai buvo supažindinti su iškiliausiais Šiaulių kūrėjais, Lietuvai parodyta, kokios kūrybinės pajėgos kuria mūsų mieste.

Jūs aktyviai tęsėte Lietuvos ir Pasaulio lietuvių bendruomenės dialogą (PLB), kvietėte dalyvauti 2024 m. gegužės 12 d. vykusiame privalomajame referendume dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijos 12 straipsnio pakeitimo. Kaip žinia, referendumas įvyko, bet referendumo klausimas nepriimtas. Kodėl? Dar daugiau – iš tautiečių užsienyje girdėti nusivylimo Lietuva balsų. Girdi, vėl juos Lietuva „apgavo“. Ką atsakytumėte?

S. T. Atsakyčiau griežtokai – tautiečių užsienyje per menkas aktyvumas šįkart ir lėmė, kad referendumo klausimas nepriimtas. Iš tribūnų, statistikos lentelėse teigiame, kad mūsų tautiečių, lietuvių kilmės išeivių pasaulyje gyvena apie milijoną (aišku, balsavimo teisę turinčių gerokai mažiau). Bet, deja, referendume Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse apylinkėse pasaulyje ir paštu dalyvavo tik per 40 000 rinkėjų iš pasiryžusių ir įsiregistravusių dalyvauti 65 665. Kur dingo per 20 000? 2024 m. „už“ buvo 1 043 265 (gerokai per milijonas) balsavusiųjų (74 proc.), „prieš“ – 358 000. Labai nedaug trūko praėjusiame referendume, labai nedaug trūko ir šiais metais – apie 150 000 balsų. O moralas ir retorinis (deja) klausimas toks, kodėl neaktyvūs ir nedalyvavo referendume dar nors 150 000 tam teisę turinčiųjų pasaulio lietuvių? Gal kai kam paradoksaliai skambės,

bet būtent užsienyje dalyvavusių susitelkimas būtų lėmęs referendumo sėkmę. Tokia yra realybė.

Jūs užėmėte garbingą 37 vietą „Seimo narių produktyvumo reitinge (2020–2024 metų kadencija)“. Kokią žinią tai siunčia Jūsų rinkėjams?

S. T. Vieta nebloga, galvoju, atspindinti mano darbą Seime – nuoseklų, be triukšmavimo, pigios retorikos. Kai darbuojiesi Seimo opozicijoje, daug sunkiau įrodyti savo tiesą, gauti žodį, ilgiau užsitęsia įstatymo svarstymo procedūros, nes dažnai lemia daugumos politinė valia, o ne tavo argumentai. Reikia ir kantrybės...

Ko palinkėtumėte Šiauliams, savo rinkėjams, visai Lietuvai ir sau?

S. T. Nesu pavargęs nuo tarnystės Lietuvai, savo rinkėjams, todėl pasirengęs dirbti ir tarnauti toliau, nes noriu ir galiu tęsti darbus, itin reikalingus Šiauliams, Šiaulių kraštui, Lietuvai ir Pasaulio lietuvių bendruomenei (PLB). Turiu Seimo nario darbui reikalingos patirties, idėjų, matau problemas ir žinau, kaip jas galime išspręsti. Be to, jaučiu žmonių palaikymą ir paskatinimą, o vykdyti Tautos atstovo pareigas man yra garbė ir atsakomybė.

Be abejo, visi pavargome nuo karo Ukrainoje, bet kiekvienas karas, ką liudija pasaulio istorija, baigiasi derybomis, pergale ir taika. Svarbu, kad demokratinės pasaulio jėgos nesuklystų, neabejotų pergale prieš agresorius. Tik kad ją pasiektume, privalome būti vieningi, susitelkę, solidarūs ir tikintys Gėrio, Šviesos pergale.

Mieli šiauliečiai, toliau dirbkime kartu, tęskime pradėtus, įpusėtus, pradėkime naujus darbus.

Dėkoju už pokalbį.

Nagrinėtos ir spęstos rinkėjų problemos Šiauliuose

Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje esančių kapinių statuso pakeitimas, gatvių tvarkymo ir asfaltavimo darbai, socialinio draudimo senatvės pensijos dydžio apskaičiavimo pagrindas, Lietuvos Respublikoje pragyvento laikotarpio skaičiavimo pagrindas, ŠMSM planuojami pokyčiai „viduriniame ugdyme, kas sukėlė didelį etikos bei tikybos mokytojų bendruomenės susirūpinimą“, Šiaulių miesto vandentiekio ir kanalizacijos tinklų įvedimas, Pranciškaus Mykolo Juro 130-mečio paminėjimas ir įamžinimas, krypties rodyklės į lankytiną vietą įrengimas, fizinių kliūčių sudarymas sunkiai vaikstantiems žmonėms, lietaus nuotekų įrengimas ir rekonstrukcija, konfliktai su valstybės įstaigų pareigūnais, Pasaulio Tautų Teisuolių pagerbimo dienos paskelbimas, darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašas, rinkliava už komunalines atliekas, teisė gauti leidimą laikinai gyventi Lietuvoje dėl humanitarinių priežasčių (čia išskirčiau profesionalų ir geranorišką Migracijos departamento prie LR VRM Šiaulių skyriaus vedėjos Linos Kiaunienės pagalbą sprendžiant sudėtingus migracijos klausimus), vieno kilometro tarifinio įkainio peržiūrėjimas, vartotojų teisių gynimo klausimai, gatvės žemės sklypo kadastriniai matavimai ir performavimas, elektros įkainių suvienodinimas, draudimas rūkyti namo balkonuose, Civilinio kodekso normos keitimas, atlyginimas už teisę statyti išnuomotose valstybinės žemės sklypuose, Respublikinės Šiaulių ligoninės Širdies ir kraujagyslių centro reforma, nevyriausybinių organizacijų programų ir priemonių finansavimo prioritetai, saugus vaikų įlaipinimas ir išlaipinimas prie mokyklos, detaliojo plano keitimas.

Į susitikimą su ukrainiečiais Šiaulių miesto savivaldybėje atvyko įvairių institucijų specialistai

INICIATYVOS

2022 m. balandžio 20 d. LR Seimo skaitykloje kartu su VUŠA akademine bendruomene organizavau tarptautinę mokslinę konferenciją „Muzikos ir mokslo labirintais“, skirtą pedagogo, humanitarinių mokslų habilituoto daktaro, profesoriaus Eduardo Juozo Balčyčio (1937–2021) atminimui.

Konferencijoje pranešimus apie iškilaus mokslininko E. J. Balčyčio asmenybę, svarų indėlį į Lietuvos mokslą ir švietimą skaitė: Kultūros komiteto narys dr. S. Tumėnas („Darbas su prof. E. Balčyčiu: atsakomybė ir į(si)pareigojimas“), VU Šiaulių akademijos direktorė prof. dr. Renata Bilbokaitė („Pedagogų rengimo pokyčiai Vilniaus universiteto Šiaulių akademijoje“), pedagogas, Vilniaus „Židinio“ suaugusiųjų gimnazijos

direktorius Vytautas Girčius („Formaliojo ir neformaliojo muzikinio ugdymo dermė bendrojo ugdymo mokykloje“).

Konferencijos tikslas, pasak prof. šiaulietės Dianos Strakšienės, – „tęsti prof. E. Balčyčio muzikinio ugdymo idėjų sklaidą, suburti mokslininkus-tyrėjus, muzikos pedagogus ir švietimo bendruomenę bendradarbiauti, paskatinti mokslinę diskusiją apie bendrojo ir neformalaus muzikinio ugdymo, muzikos mokytojų rengimo, muzikinio švietimo ir studijų kokybės aktualijas, sėkmingai praeityje taikytus bei šiandienos realijas atitinkančius muzikinio ugdymo metodus, naujausias muzikos mokymo tendencijas“.

Konferencijos iniciatoriai Seime: prof. R. Bilbokaitė, doc. S. Tumėnas, prof. D. Strakšienė

Solidarumas su Ukraina

Šiaulių miesto savivaldybėje organizavome susitikimą-diskusiją „Ukrainiečių diaspora Šiauliuose: aktualijos, problemos, sprendimai“. Organizuoti šį renginį paskatino dažni atvykusiųjų į Lietuvą ukrainiečių apsilankymai Seimo nario biure dėl nesprendžiamų, įsisenėjusių jų problemų, ypač dėl gyvenimo laiko pratęsimo, į(si)darbinimo, švietimo (Šiauliuose šiuo metu gyvena apie 400 Ukrainos vaikų).

2023 m. spalio 16 d. vykusios diskusijos tikslas buvo išklausti ukrainiečių diasporos Šiauliuose atstovus, Šiauliuose veikiančių valstybės ir savivaldybės institucijų atstovus ir kitus suinteresuotus fizinius ir juridinius asmenis, rasti problemų sprendimus.

Diskusijoje dalyvavo ir į ukrainiečių klausimus kompetentingai atsakė valstybės ir savivaldybės institucijų atstovai iš Seimo,

Migracijos departamento, Užimtumo tarnybos, VSDFV Panevėžio skyriaus.

Ukrainiečių integracijos centro „Malva“ atstovai (Žana Tolstikova, etc.), Tarptautinės Ukrainos mokyklos Šiaulių skyriaus atstovai (Irina Šeleng, etc.), VšĮ „Ukrainiečių diasporos“ atstovai (Alla Baniulienė, etc.) iškėlė nemažai problemų, uždavė daug opių klausimų, pateikė komentarų, nurodė realių situacijų, su kuriomis kasdienybėje susiduria Šiauliuose gyvenantys ukrainiečiai.

Ukrainiečiai turėjo galimybę tiesiogiai kelti problemas, užduoti klausimus ir iškart sulaukti konkrečių atsakymų. Įsitikinau, kad tokios viešosios diskusijos yra naudingos abiem pusėms, sprendžianti integracijos klausimus, besirūpinant, kad Šiauliuose laikinai apsistoję ukrainiečiai jaustų, kad Lietuvos valstybė ir jos institucijos stengiasi ir yra pasiruošusios pagal išgales padėti.

Naudingas susitikimas ukrainiečiams ir Lietuvos institucijų atstovams

ASMENINIAI DARBAI

2023 m. rugpjūčio 25–28 d. aš, LR Seimo Tarpparlamentinių ryšių su Šveicarijos Konfederacija grupės narys, dalyvavau Baltijos kelio minėjime Berne, susitikau su Šveicarijos Konfederacijos parlamento „Pro Baltikum“ grupės pirmininku dr. Gerhard Pfister, lankiausi Ukrainos Respublikos ambasadoje Šveicarijoje. Viešnagės kulminacija – rugpjūčio 26 d. vykęs Baltijos kelio minėjimas Berne. Minėjamą rengė Lietuvos, Latvijos ir Estijos šalių diasporos organizacijos Šveicarijoje, renginius globojo 1948 m. veiklą pradėjęs Šveicarijos ir Baltijos komitetas. Po bendro įspūdingo Baltijos šalių koncerto ir susikabinimo rankomis aplink Prancūzų bažnyčią, kurioje vyko minėjimas, Seimo delegacija įteikė padėkas aktyviausiems Šveicarijos lietuvių bendruomenės nariams: bendruomenės pirmininkei J. Caspersen, choro vadovei I. Tanno ir bendruomenės valdybos narei V. Kinčiūtei-Kern. Vizito metu jautėme ypatingą ambasadoriaus Šveicarijoje ir Čekijoje L. Talat-Kelpšos ir Šveicarijos lietuvių bendruomenės pirmininkės J. Caspersen globą.

Ukrainos Nepriklausomybės dienos proga apsilankėme ir Berne pasveikinome Ukrainos ambasadorę Šveicarijoje, buvusią Ukrainos generalinę prokurorę profesorę Iryną Venediktovą. Kalbėjome apie situaciją Ukrainoje, ukrainiečius Šveicarijoje. Ambasadorė išsakė norą, kad Lietuvos politikai ir toliau nuosekliai kalbėtų pasauliui apie reikalingą karinę paramą kovojančiai valstybei.

Dalykiniai susitikimai Šveicarijoje

ASMENINĖS INICIATYVOS

Fotografijų paroda „Ano meto atgarsiai: kaip 1988 metais eita į lietuvių kalbos valstybingumą“, organizuota Seime (2024 m. birželio 25 d.)

Parodos autoriai – fotomenininkas Algirdas Musneckis ir Valstybinio Šiaulių dramos teatro aktorius Juozas Bindokas – fotografijose įamžino 1988 m. spalio 1 d. Šiauliuose, Saulės laikrodžio aikštėje, vykusią teatralizuotą Kalbos šventę. Prisimintina, kad pastaroji šventė buvo 1988 m. rugsėjo 30 d. Šiaulių inžinierių namuose surengtos konferencijos „Dabartinė kalbos situacija ir perspektyvos“ tęsia. Po Kalbos šventės organizacinės komisijos nariai kreipėsi į Aukščiausiąją Tarybą, kad lietuvių kalbai būtų suteiktas valstybinės kalbos statusas.

Fotografijos šiandien aktualina istorinę atmintį, komunikacinę atmintį, primena ne tik mūsų siekius ir pastangas, bet ir Lietuvos kultūros asmenybes: Vladą Bagdoną, Justiną Marcinkevičių, Laimoną Noreiką, Rūtą Staliliūnaitę etc.

Fotografijų paroda siekta ne tik prisiminti istorines Kalbos šventės akimirkas, bet ir atkreipti dėmesį į lietuvių kalbos, konstitucinės vertybės, situaciją šiandien. Nusprendėme paminėti šitą sukaktį, nes mūsų lietuviškas žodis, deja, po 36 metų tapo varymo iš Lietuvos objektu.

Pristatau šiauliečių parodą Seime

ASMENINĖS INICIATYVOS

2022 metai mano iniciatyva paskelbti Pranciškaus Skorinos metais

Man, Kultūros komiteto, Laisvės kovų ir valstybės istorinės atminties komisijos nariui, atrodė, kad tikslinga ir prasminga 2022-uosius paskelbti Pranciškaus Skorinos metais – taip pažymėti, aktualizuoti pirmosios Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje išspausdintos knygos – „Mažosios kelionių knygelės“, pirmosios Rytų Europoje spaustuvės, įkurtos Vilniuje, 500 metų jubiliejų. Norėjosi, kad šie atmintini metai paskatintų visuomenę iš naujo atrasti humanisto Pranciškaus Skorinos asmenybę, kūrybinę veiklą, idėjas, nuopelnus Europos kultūrai, regint jį greta žymiausių Renesanso epochos kultūros veikėjų. Pagaliau tai buvo galimybė iš naujo atrasti Lietuvos

Didžiosios Kunigaikštystės kultūrą, giliau pažinti itin reikšmingą Pranciškaus Skorinos palikimą ir humanistinę mintį, plėtoti tarpvalstybinį ir tarpkultūrinį dialogą, skatinti tautinių mažumų istorijos ir kultūros refleksiją, padėti Baltarusijai sugrįžti į demokratinių Europos valstybių šeimą..

Man regis, metų paskelbimas pasiteisino, o tai liudija turininga Pranciškaus Skorinos metų minėjimo programa, kurioje minėta daug renginių Lietuvos bibliotekose, muziejuose. Vyko solidžios konferencijos, parodos, diskusijos, jose dalyvavo ne tik Lietuvos, bet ir Čekijos, Ukrainos, Baltarusijos atstovai.

Vilniuje pagerbėme Pranciškų Skoriną

VEIKLA ŠIAULIŲ REGIONE

2021 m. lapkričio 13 d. Briduose, Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centro Bridų filiale, įvyko konferencija „Prelato Pranciškaus Mykolo Juro, žymaus JAV lietuvių visuomenės veikėjo, 130-mečiui paminėti“. Konferencijos metu buvo perskaityti pranešimai, kuriuose autoriai iš užmaršties iškėlė Mykolo Pranciškaus Juro gyvenimą, darbus, nuopelnus JAV lietuvių bendruomenei ir Lietuvos kultūrai apskritai. Seimo narys dr. S. Tumėnas perskaitė pranešimą „P. Juras – žmogus, kūręs lietuviškąjį Amerikos pasaulį“, kuriame išsamiai atskleidė prelato P. M. Juro biografiją, darbus išeiavoje, jo ryšius su filosofu Antanu Maceina, garsiojo muziejaus ALKA (Amerikos lietuvių kultūros archyvas) įsteigimą Putname,

P. M. Juro pėdsakus VU Šiaulių akademijos bibliotekoje. Prof. habil. dr. Gediminas Merkys perskaitė pranešimą „Prelato P. M. Juro asmenybė ir prisiminimai apie ją artimų giminaičių akimis“, atskleidė kintančią šeimos atmintį.

Konferencija parodė, kad Briduose, kaip ir visoje Lietuvoje, atgaivinama sovietmečiu ištrinta kolektyvinė atmintis, atrandamos istorinės asmenybės, kurių veikla ir nuopelnai turi būti žinomi ir gerbiami. P. M. Juro, lietuviybės puoselėjimo pavyzdžio, palikimas yra itin svarbus Lietuvai, jis vertas atminties kultūros ir įvairios refleksijos.

PLB narys R. Žalnierius Briduose man įteikė PLB pirmininkės D. Henkės padėką

SUSITIKIMAI, PAMOKOS

2023 m. spalio 11 d., kaip LRS ir PLB komisijos narys, susitikau su J. E. Respublikos Prezidentu Valdu Adamkumi. Daug metų domiuosiu ir tyrinėju išeivijos lietuvių gyvenimą ir veiklą, kalbos kaitą gyvenant svetur. Kalbėjome apie JAV lietuvių gyvenimą išeivijoje, įspūdingas JAV lietuvių krepšinio komandos, kuriai Valdas Adamkus vadovavo 1959 m. kelionėje į Pietų Ameriką, dar vėliau į Australiją, puikias lietuvių pergales ten.

Nepamiršti ir Šiauliai, Prezidento sąsajos su šiuo miestu. Ypač rūpėjo išgirsti Prezidento įžvalgas apie sėkmingai veikusią JAV lietuvių televiziją (vadovas Arvydas Reneckis), jo požiūrį dėl archyvų situacijos, nuomonę apie laukiantį referendumą dėl pilietybės išsaugojimo ir kitas aktualijas. Puikiai praleistas laikas Prezidento kabinete – tai patirties ir istorijos pamoka, kuri pravers ir padės tolimesniame darbe.

Buvo apie ką pasikalbėti, pasitarti su Prezidentu Valdu Adamkumi

DARBAS SU PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENE

Dalykinė LRS ir PLB komisijos kelionė į Šiaulius

Su bičiuliais išeiviais iš viso pasaulio

Prasinguose renginiuose, susitikimuose

SUSITIKIMAI, DISKUSIJOS, ŠVENTĖS

Renginyje bibliotekoje su garbingais šiauliečiais

Lietuvos bibliotekininkų forume Skuode

Su Šiaulių r. vicemeru E. Kirkučiu Dainų šventėje Vilniuje

Daug įsimintinų renginių vyksta Šiaulių „Aušros“ muziejuje

Su „bendrasuoliu“ kolega Seimo nariu Robertu Šarknicku

Renginiai su Šiaulių žemaičiais visada sutraukia daug dalyvių

Bendruomenės pavasario šventėje Briduose

Sveikinu Šiaulių valstybinės kolegijos kolektyvą

Fotomenininko A. Ostašenkovo parodos atidarymas Fotografijos muziejuje Šiauliuose

Sveikinimai Šiaulių žolės riedulio bendruomenei

Dalykiškai bendradarbiauju su Šiaulių savivaldybės vadovais

Kalbinu prasmingos konferencijos „Lietuvių kalba – tautos išlikimo garantas“ diskusijos dalyvius

Daug bendrų minčių randame su klebonu Gintaru Joniku ir aktoriumi Vladu Baranausku

Sveikinu Jonišio krepšinio bendruomenės sutelkėją Gintarą Gadliauską

Su mielais šiauliečiais

Šių metų Dainų šventėje Vilniuje džiaugiuosi Lietuvos jaunimo kūrybos versmėmis

Nusiteikę kovingai! Su Lietuvos kariuomenės vadu V. Rupšiu ir LR Seimo vicepirmininku, buvusiu savo studentu J. Jaručiu.

Nuotr. autoriai: N. Brazauskas, T. Elijošius, M. Šiaudinytė, L. Nekrašas,
Z. Ripinskis, S. Tumėnas ir LR Seimo kanceliarija.

LIETUVOS VALSTIEČIŲ
IR ŽALIŲJŲ SĄJUNGA

NAUJENLAIŠKIŲ ADRESAS:
[HTTP://BIT.LY/STASIO-TUMENO-NAUJENLAISKIS](http://bit.ly/stasio-tumeno-naujenlaiskis)

Politinė reklama apmokėta iš Seimo nario lėšų, skiriamų su Seimo nario parlamentine veikla susijusiomis išlaidomis.
Spausdino UAB „Šiaulių spaustuvė“. Užs. Nr. 24-109. Tiražas 5000 egz.